

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvcvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7. De Ministro sacramenti pœnitentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

DE MINISTO SACRAMENTI POENITENTIAE.

55

Ad primum ergo in oppositum dicitur, quod obiectio confecta est ex lana & lino, quoniam orsa est ex amicitia, & contexta est ex mera iustitia. Supponit enim penitentem secundum meram iustitiam debere penam solummodo pati temporalem, & cum hoc reconciliatum est ex gratia, quasi post reconciliationem satisfactionis sit sufficiens secundum aequalitatem simpliciter, & non secundum acceptationem. Et quoniam satisfactionis secundum aequalitatem simpliciter, non consistat satisfactioni amicabili & possibili inter hominem & Deum: ideo, ut praedictum est, repetit dicendo satisfactionem impositam temporalem pro pena peccati siue impunita sit a sacerdote, siue non, esse amicabiliter soluendam: & si amicabiliter non soluitur, nunquam soluitur. Et propterea que de mera iustitia & humanae punitionibus adducuntur, extra propositum sunt: quoniam de vindicativa loquuntur iustitia, in qua attenditur aequalitas rei ad rem: nos autem de satisfactione penitentiali loquimur, in qua attenditur aequalitas secundum acceptationem Dei offensi.

Ad item dicitur, quod sententia hec non est dura, sed dulcedine amicitiae diuina plena, nec est occasio peccandi nisi forte accepta. Et ad formam rationis dicitur primo, ipsam valde errare: ut pater applicando eam ad peccatorem comunicaturum in paupertate, dicendo, si non communicat peccat nouo peccato: ergo si communicat, bene facit obediendo. Quod patet esse ridiculum.

Et quia multiplicare inconvenientia, non est soleure, dicitur secundum, quod huiusmodi ratione in quacunque materia fiat, respondendum est sic: Si non exequitur peccatum, admittitur: ergo si exequitur condigne, bene facit: alioquin negetur sequela: quoniam & communicando & non communicando in paupertate peccatum nouo peccato indignus. Dicitur tertio quantum ad materiam quae tangitur de nouo peccato mortali omnitem penitentiam iniunctam a confessore pro mortaliibus, quod nul la ratione appetit omissionem huiusmodis peccatum mortale, ut patet discurrendo per omnia concurrentia ad huiusmodi actum: iniuncta siquidem a confessore pro mortaliibus satisfactionis, quatuor habet capita: primum est, quod est iudicata & praecpta a Christi uicario; & hinc satisfactionis omissionis omisso non habet peccati mortalis rationem, si desit contemptus, qui contrariatur precepto: & abiiceret gratiam iudicii facti. secundum est ex parte penitentis, quod est actus penitentiae & charitatis: & hinc nulla est in omissione ratio peccati mortalis, nisi actas iste iustitiae, penitentiae & charitatis sit necessarius ad salutem. Quod constat esse falsum: quia actas iste non est necessarius ad dilectionem Dei, aut sui ipsius, aut proximi: quoniam uelut circa ea, que sunt ad finem scilicet solutio nem penae temporalis: quanpi potest penitentis referuare sibi in purgatorio absque mortali offendit Dei: tertium est ex parte finis, quod est expiatio propeccato: & hinc, ut nunc monstratum est, non habet omisso, quod sit mortale peccatum, sed quod sit referuatio luende pena. Quartum est, quod est pars sacramenti: & hinc, quod omissionis non constituit sacrilegium, ex eo apparet, quod ecclesia uititur penitentia sacramentum quandoque absque hac terciaparte (ut patet de penitentib. in fine, quib. non imponitur secundum canones satisfactionis) & ex eo quod si quis sua sponte ante con-

A fessionem satisficeret, non esset imponenda satisfactionis aliqua a confessore. Nec delunt dicentes posse penitentem male paratum ad suscipiendam satisfactionem in hac vita, ab illo resuata satisfactione in purgatorio: ex his enim omnibus habetur, quod omissionis huius partis sacramenti non est peccatum mortale ex suo genere. Vnde quoniam satisfactionis a confessore non imponatur, nisi ut descripta est, & ut sic illius omissionis non habeat ex suo genere rationem peccati mortalis, concludendum est peccare quidem omnitem iniunctam satisfactionem (quoniam agat prater obedientiam, & alias uirtutes) non tamen mortaliter, deficiente contemptu, quoniam nec contra obedientiam, charitatem ve omittat.

B Ad tertium dicitur, quod distinctione inter se & per accidens eritur haec inconvenientia: pena siquidem temporaliter fieri per se eternam est inconveniens: per accidens autem eternari non inconvenit. Sic autem est in proposito: quoniam temporalis pena amice soluenda propterea ordinatur in inferno, quoniam non amice soluitur. Vnde nec propterea redunt simpliciter dimissa peccata, nec aque punitur pro peccato dimisso & pro non dimisso; si enim redirent simpliciter deberetur per se pena eterna: & similiter peccato non dimisso deberetur per se pena eterna. In proposito autem eternitatis penae inueniuntur per accidens, non tamen sicut in pena venialium; ratio enim proxima eternitatis penae perseverationis venialium in inferno est eternitatis culpe: perseverante non culpa semper debet perseverare pena. Ratio autem eternitatis penae in proposito est defectus acceptabilitatis: quia si solutio penae numquam est acceptabilis, quia non soluitur amice.

T R A C T A T V S . S E P T I M V S .
De ministro sacramenti penitentiae, cuius unicum est Quæstum.

D QVAESTIO VNICA.

An sacramenti penitentiae minister possit esse sacerdos absque iurisdictione.

 IRCA Ministrum sacramenti penitentiae querit, an possit esse sacerdos absque iurisdictione. Et est ratio dubii. Tum quia confessio summi pontificis ministratur ei sacramentum penitentiae sola potestate ordinis, cum potestatem iurisdictionis super eum habere nequeat. Tum quia videtur etiam communiter dici, quod potestas ordinis ex se, se extenderet ad omnes absoluendos, nisi per ecclesiam essent limitatae iurisdictiones.

In oppositum est decretum omnis utriusque sexus.

Ad evidentiam huius sciendum est, quod licet multa doctorum verba sonare videantur, sola ordinis potestatem quodque sufficere ad hoc sacramentum, secundum tamen rei veritatem nunquam sufficit, sed semper exigitur ultra potestatem ordinis, authoritas iurisdictionis aliquo modo. Et hoc quidem non solum per ecclesiam determinatum est, sed ex ipsa sacramenti natura, habetur legimus enim in Concilio flore, quod minister huius sacra-

menta

menti est sacerdos habens auctoritatem ordinariam vel delegatam. Ex quo patet quod sacerdos sola ordinis potestate fatus, non est minister huius sacramenti. Et quoniam in propositione non habeat locum distinctionis illa de ministro ex officio, vel in articulo necessitatis sicut in Baptismo, oportet dicere, quod si sacerdos sola ordinis potestate absoluat, sacramentum nullum est, quia deficit minister. Est quoque sacramentum hoc ex sua natura iudiciale, quoniam forma eius consistit in actu iudicis, ut sic: actus autem iudicialis, etiam si singendi detur licentia, non potest intelligi exerceri, nisi in subditum: igitur non ex Ecclesiastica constitutione, sed ex ipsius sacramenti judiciali natura exigitur potestas iurisdictionis in hoc sacramento. Duplenter autem contingit habere potestatem iurisdictionis, primo ex parte principi iudicandi, ira, & potestas ipsa iurisdictionis, si principium iudicij, sicut in naturalibus calore est principium calefacientis, & in politicis potestas principis est principium puniendi, & in ecclesiasticis potestas poenitentia est principium excommunicandi, & bannissimi. Alio modo inveniatur iurisdictione ex parte eius, qui iudicandus est, sicut contingit in iudicio arbitrorum, à partibus tantum potestatem habentium, ex hoc ipso quod illis se submittunt in illa causa. In ministro vero sacramenti penitentiae quam ordinaria vel delegata à superiori potestate est minister, licet inveniatur potestas iurisdictionis primo modo, ad ministrandum tamen sacramentum penitentiae, sufficit potestas iurisdictionis secundo modo. Et ratio est, quia sacramentum absolutionis principium non est potestas iurisdictionis, sed potestas ordinis, potestas autem iurisdictionis concurredit quod ad hoc solum, quod facit de peccatore subditum, vel si nollicerit vel quo ad talia peccata. Et hinc sit, ut quicumque potest se subiungere in foro penitentiali cui vult, non egeat aliunde iurisdictione in ministrante ei hoc sacramentum.

Et per hoc patet responsio ad primum, ex hoc enim quod summus pontifex nulli in terris subditus est, potest scilicet subdere in foro penitentiali quilibet sacerdoti, nec confessor ille habet, proprie loquendo, potestatem iurisdictionis super papam penitente a Christo, vel ecclesia, vel ab ipso papae tanquam a superiori: sed ex ipso quod papa se subdit illi. Et hic modus iurisdictionis reductus spectat ad iurisdictionem delegatam, quāvis proprie non sit delegata.

Ad secundum dicitur, quod quia quo ad peccata venialia quilibet est liber respectu sacramenti penitentiae (eo quod nullus tenetur confiteri venialia) ideo facis rationabile est, quod quilibet potest se subdere cui vult sacerdoti pro sacramento penitentia venialium. Et sic inveniatur hic non sola potestas ordinis, sed potestas iurisdictionis reducitur, quæ quia non est propriè delegata, facita videtur à dicentibus, qd sola potestas ordinis ministrat sacramentum venialibus, quoniam tamen secundum veritatem si nullo modo iurisdictione interueniret, nullum esset peccatum, ut dictum est. Causa tamen ne huiusmodi iurisdictionem extendas ad absolutionem ab excommunicatione minori, etiā per peccatum veniale in cursu nam quia excommunicatione minori vinculum est introduxit a potestate iurisdictionis, qd est principium iudicij, impossibile est quod sine huiusmodi potestate iurisdictionis, qd est principium alicuius iudicialium, absoluat quis ab excommunicatione minori. Vnde quāvis ha-

bens venialia tñ possit à quocunq; sacerdote penitentiae sacramentum suscipere ex hoc ipso, quod subdit illi: non potest tamen à quocunque sacerdote absolvi ab excommunicatione minori: sed si illam habet, oportet prius à proprio sacerdote ab illa absolvit.

Ad tertium dicitur, quod illud dictum potest dupliciter intelligi: vel omnes sacerdotes à principio ex hoc ipso, quod erant sacerdotes poterat omnes absoluere, vel quod omnes sacerdotes inserviebant non solum sacerdotes communes, sed iudicis communes in foro penitentiali. Primus sensus est falsus: quia de necessitate sacramenti iudicialis est iurisdictionis. Secundus sensus est verus, supposita veritate dicti: quoniam ante distinctiones parochiarum, &c. sacerdotes utramq; potestatem accipiebant, ita qd tunc erat, & sacerdotes cōes & iudices communes, postea aut ordinantur quidam sacerdotes communes, sunt autem iudices proprii, assignando eis plebes proprias. Et multi relinquuntur sacerdotes communes, qui nunquam sunt iudices, nec cōes, nec proprii, vt patet de his, qui non sunt expositi ad audiendam confessionem, nec aliquis se subdit eis quod venialia.

TRACTATVS OCTAVVS.

De indulgentiarum Thesauro in qua
tor Quæstiones diuinas.

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

1. Num aliquis thesaurus sit necessarius ad efficaciam indulgentiarum.
2. Num, & quibus satisfactionibus, & meritis confert thesaurus indulgentiarum.
3. Num satisfactiones, ex quibus est thesaurus indulgentiarum, sunt Christi merita, & sanctorum.
4. Num thesaurus indulgentiarum subdatur Papæ absque sacramentorum collatione.

I R C A Indulgentias post tractatum quēdam alias editum, & plures quæstiones in secundo libro politas, jam tertio scribendum occurrit tripartita consideratione. Primo de thesauro. Secundo de causa. Tertio de suscipientibus.

Circa thesaurum occurunt quatuor querenda: primum, an aliquis thesaurus sit necessarius ad efficaciam indulgentiarum. Secundo, ex quibus constat dictus thesaurus. Tertio quorum sint, vel fuerint deposita in dicto thesauro. Quarto an illus thesaurus subsit dispositioni summi pontificis.

Q V A E S T I O I.

An thesaurus aliquis sit necessarius ad efficaciam indulgentiarum.

C Irca primum (an thesaurus aliquis sit necessarius ad efficaciam indulgentiarum) sciendum est, quod ex duplice capite dubitatio hæc oritur, vel ex eo, quod creditur Papam posse facere effectum indulgentiæ authoritatiue, sicut potest absoluere ab excommunicatione sic, quod ita potest absoluere à debito pecunarum temporalium, quas penitentes pro suis debent peccatis, sicut potest absoluere à vinculis suspensionis, interdicti, & bannissimi. Vel ex eo, quod creditur effectum indulgentiarum non esse aliud, quam solutionem ecclesiastici vinculi, quo penitens alligatus est ad iniunctas.